Euroopan parlamentti
2019-2024

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

2023/2115(INI)

14.9.2023

MIETINTÖLUONNOS

nousevien elinkustannusten ja energiakriisin vaikutusten sukupuolinäkökohdista
(2023/2115(INI))

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

Esittelijä: Alice Kuhnke

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 10

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

nousevien elinkustannusten ja energiakriisin vaikutusten sukupuolinäkökohdista (2023/2115(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan, 3 artiklan 1 kohdan sekä 3 artiklan 3 kohdan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 8, 9, 10, 119, 122, 127 ja 151 artiklan, 153 artiklan 2 kohdan sekä 156, 157 ja 191, 194 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen sosiaalisia oikeuksia ja naisten ja miesten tasa-arvoa koskevat määräykset,

– ottaa huomioon YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman, ketään ei jätetä jälkeen -periaatteen ja erityisesti kestävän kehityksen tavoitteen 1, joka koskee köyhyyden poistamista, tavoitteen 5, joka koskee sukupuolten tasa-arvon toteuttamista ja naisten elinolojen parantamista sekä tavoitteen 8, joka koskee kestävän talouskasvun aikaansaamista,

– ottaa huomioon 5. maaliskuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025” (COM(2020)0152)[1],

– ottaa huomioon valtion- tai hallitusten päämiesten 11. maaliskuuta 2022 antaman Versailles’n julistuksen ja erityisesti sitoumuksen parantaa EU:n elintarviketurvaa vähentämällä riippuvuutta keskeisistä tuotavista maataloustuotteista ja tuotantopanoksista, erityisesti lisäämällä kasviperäisten proteiinien tuotantoa EU:ssa,

– ottaa huomioon maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta 13. heinäkuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY[2],

– ottaa huomioon energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta 25. lokakuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/27/EU[3],

– ottaa huomioon uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä 11. joulukuuta 2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001[4],

[1] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_fi
[2] EUVL L 211, 14.8.2009, s. 94.
[3] EUVL L 315, 14.11.2012, s. 1.
[4] EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82.

– ottaa huomioon sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta 5. kesäkuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944[5],

– ottaa huomioon elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta 12. helmikuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241[6],

– ottaa huomioon miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisen lujittamisesta palkkauksen läpinäkyvyyden ja täytäntöönpanomekanismien avulla 10. toukokuuta 2023 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/970[7],

– ottaa huomioon 19. toukokuuta 2022 antamansa päätöslauselman Venäjän Ukrainassa käymän sodan sosiaalisista ja taloudellisista vaikutuksista EU:hun – EU:n toimintavalmiuksien vahvistaminen[8],

– ottaa huomioon 5. heinäkuuta 2022 antamansa päätöslauselman naisten köyhyydestä Euroopassa[9],

– ottaa huomioon 26. toukokuuta 2021 annetun Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen ”Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen EU:n talousarvioon: aika siirtyä sanoista tekoihin”[10],

– ottaa huomioon 14. lokakuuta 2020 annetun komission suosituksen (EU) 2020/1563 energiaköyhyydestä[11],

– ottaa huomioon Kansainvälisen energiajärjestön loppukäytön energian hintoja ja veroja koskevat tiedot[12],

– ottaa huomioon Kansainvälisen valuuttarahaston lokakuussa 2022 julkaiseman raportin ”The Fog of War Clouds the European Outlook”[13],

– ottaa huomioon Eurostatin vuonna 2022 julkaiseman tutkimuksen ”Living conditions in Europe”[14],

---

[5] EUVL L 158, 14.6.2019, s. 125.
[6] EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17.
[7] EUVL L 132, 17.5.2023, s. 21.
[8] EUVL C 479, 16.12.2022, s. 75.
[9] EUVL C 47, 7.2.2023, s. 2.
[10] Euroopan tilintarkastustuomioistuin, ”Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen EU:n talousarvioon: aika siirtyä sanoista tekoihin”, 26. toukokuuta 2021, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_10/SR_Gender_mainstreaming_FI.pdf
[11] EUVL L 357, 27.10.2020, s. 35.
[12] Kansainvälinen energiajärjestö, ”End-Use Prices Data Explorer”, 28. huhtikuuta 2023, https://www.iea.org/data-and-statistics/data-tools/energy-prices-data-explorer?tab=Overview.
[13] Kansainvälinen valuuttarahasto, ”The Fog of War Clouds the European Outlook”, lokakuu 2022, https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/REO/EUR/2022/October/English/text.ashx.
[14] Eurostat, ”Living conditions in Europe”, 2022, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe.

– ottaa huomioon 10. helmikuuta 2022 julkaistun Eurostatin katsauksen ”Energy prices on the rise in the euro area in 2021”[15],

– ottaa huomioon 28. lokakuuta 2022 julkaistun Eurofoundin raportin ”The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper”[16],

– ottaa huomioon Euroopan tasa-arvoinstituutin vuosien 2021 ja 2022 tasa-arvoindeksit[17],

– ottaa huomioon syksyn 2022 Eurobarometri-tutkimuksen[18],

– ottaa huomioon unionin sisäasioiden pääosaston 18. joulukuuta 2017 energian saannin sukupuolinäkökohdista julkaiseman tutkimuksen ”Gender perspective on access to energy in the EU”[19],

– ottaa huomioon unionin sisäasioiden pääosaston energiaköyhyyden sukupuoliulottuvuudesta 1. maaliskuuta 2023 julkaiseman katsauksen ”Gender Aspects of Energy Poverty”[20],

– ottaa huomioon unionin sisäasioiden pääosaston 6. joulukuuta 2020 55-valmiuspaketin sukupuoliulottuvuudesta ja vaikutuksista julkaiseman tutkimuksen ”The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package”[21],

– ottaa huomioon parlamentin tutkimuspalvelujen pääosaston energiaköyhyydestä EU:ssa 18. syyskuuta 2023 julkaiseman katsauksen ”Energy poverty in the EU”[22],

– ottaa huomioon naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan 12. toukokuuta 2022 antaman lausunnon ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi energiatehokkuudesta,

---

[15] Eurostat, ”Energy prices on the increase in the euro area in 2021”, 10. helmikuuta 2022, https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20220210-2.
[16] Eurofound, ”The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper”, 28. lokakuuta 2022, https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef22077en.pdf.
[17] Euroopan tasa-arvoinstituutti, vuoden 2021 tasa-arvoindeksi, https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2021, ja vuoden 2022 tasa-arvoindeksi, https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022.
[18] Euroopan unioni, Euroopan parlamentin syksyn 2022 kyselytytkimus Parlametri, tammikuu 2023, https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2932.
[19] tutkimus – ”Gender perspective on access to energy in the EU”, Euroopan parlamentti, unionin sisäasioiden pääosasto, politiikkayksikkö C – kansalaisoikeudet sekä perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasiat, 18. joulukuuta 2017, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596816/IPOL_STU(2017)596816_EN.pdf.
[20] katsaus – ”Gender Aspects of Energy Povertyty”, Euroopan parlamentti, unionin sisäasioiden pääosasto, politiikkayksikkö C – kansalaisoikeudet sekä perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasiat, 1. maaliskuuta 2023, https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/265960/Briefing_FEMM_IWD_2023_FINAL_EN.pdf.
[21] tutkimus – ”The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package”, Euroopan parlamentti, unionin sisäasioiden pääosasto, politiikkayksikkö C – kansalaisoikeudet sekä perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasiat, 6. joulukuuta 2023, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf.
[22] katsaus – ”Energy poverty in the EU”, Euroopan parlamentti, parlamentin tutkimuspalvelujen pääosasto, 18. syyskuuta 2023, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733583/EPRS_BRI(2022)733583_EN.pdf.

– ottaa huomioon kehitysvaliokunnan 7. huhtikuuta 2021 antaman mietinnön ilmastonmuutoksen vaikutuksista kehitysmaiden haavoittuviin väestöihin ja naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan 2. lokakuuta 2020 antaman lausunnon,

– ottaa huomioon 10. helmikuuta 2021 antamansa päätöslauselman epätasa-arvoisuuden ja erityisesti työssäkäyvien köyhyyden vähentämisestä[23],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,

– ottaa huomioon naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan mietinnön (A9-0000/2023),

A. ottaa huomioon, että inflaatio on vuodesta 2021 lähtien kiihtynyt jyrkästi, mikä johtuu pääasiassa korkeista energia- ja elintarvikekustannuksista, ja sitä on pahentanut Ukrainaa vastaan käytävä perusteeton hyökkäyssota; ottaa huomioon, että palkkojen ei odoteta nousevan yhtä nopeasti kuin inflaatio, mikä on johtanut elinkustannuskriisiin; ottaa huomioon, että tämä kriisi uhkaa vakavasti naisten toimeentuloa, terveyttä, hyvinvointia ja asunnon saantia ja rajoittaa samalla heidän ostovoimaansa ja kykyään tarjota ruokaa;

B. ottaa huomioon, että komissio hyväksyi maaliskuussa 2022 Versailles’n julistuksen johdosta joukon toimenpiteitä, joilla pyritään tukemaan Ukrainan maataloustuotantoa, vahvistamaan EU:n selviytymiskykyä ja lieventämään elintarvikkeiden hintojen nousua eurooppalaisten kuluttajien kannalta;

C. ottaa huomioon, että elinkustannuskriisin seuraukset vaikuttavat suhteettomasti naisiin heidän kaikessa moninaisuudessaan, koska he kuuluvat yleensä köyhimpään väestönosaan, he ovat erittäin runsaslukuisesti edustettuina epävarmoissa työsuhteissa, heidän tulonsa ovat pienemmät palkka- ja eläke-erojen vuoksi ja heidän odotetaan edelleen tekevän suurimman osan palkattomasta hoivatyöstä, minkä vuoksi heillä on vähemmän resursseja suojautua kriisin kielteisiltä vaikutuksilta;

D. ottaa huomioon, että ilmastonmuutos ja ilmastonmuutokseen liittyvät katastrofit pahentavat elinkustannuskriisiä ja köyhyysriskiä; ottaa huomioon, että fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan energiajärjestelmän epävakaus kurittaa pahiten jo ennestään marginaaleissa eläviä ryhmiä, kun taas energia- ja elintarvikeyritykset tuottavat ennätyksellisiä voittoja;

E. ottaa huomioon, että energiaköyhyys on EU:lle valtava haaste, sillä 50–125 miljoonalla ihmisellä ei ole varaa asianmukaiseen sisälämpömukavuuteen;

F. ottaa huomioon, että naiset, erityisesti yksinhuoltajat ja etniseen alkuperään, rotuun, maahanmuuttaja-asemaan, seksuaaliseen suuntautumiseen, vammaisuuteen tai ikään perustuvaa intersektionaalista syrjintää kokevat naiset, kärsivät todennäköisemmin energiaköyhyydestä; toteaa, että tämä tarkoittaa sitä, että jatkuva elinkustannuskriisi pahentaa sukupuolisidonnaista energiaköyhyyttä EU:ssa;

[23] EUVL C 465, 17.11.2021, s. 62.

G. ottaa huomioon, että energiaköyhyyden vaikutuksista naisiin EU:ssa on vain vähän tietoisuutta tai tietoa; ottaa huomioon, että EU:n energiaköyhyyden seurantakeskus ei toimita sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja julkisesti saatavilla olevissa indikaattoreissaan; ottaa huomioon, että vain muutamat jäsenvaltiot ovat hyväksyneet energiaköyhyyden määritelmiä ja energiaköyhyysindikaattoreita, joissa ei yleensä oteta huomioon sukupuolinäkökohtaa;

H. ottaa huomioon, että komissio ei ole täyttänyt sukupuolten tasa-arvostrategiassa esitettyä sitoumustaan sisällyttää sukupuolinäkökulma kaikkiin komission tärkeisiin aloitteisiin, mukaan lukien Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja siihen liittyvät toimintapolitiikat;

I. ottaa huomioon, että komissiolla on perussopimusten mukaisesti velvollisuus edistää sukupuolten tasa-arvoa; ottaa kuitenkin huomioon, että Euroopan tilintarkastustuomioistuin katsoo, että sukupuolinäkökulmaa ei ole sisällytetty EU:n talousarvioon;

J. ottaa huomioon, että elpymis- ja palautumistukivälineen vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen pilareista puuttuvat suurelta osin sukupuolten tasa-arvoa koskevat huolenaiheet, mikä merkitsee menetettyä mahdollisuutta sisällyttää sukupuolten tasa-arvo tehokkaasti ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin;

K. ottaa huomioon, että jäsenvaltioiden ja EU:n toimintapolitiikoista ja toimenpiteistä, joilla pyritään torjumaan ja lieventämään elinkustannuskriisin vaikutuksia, puuttuu sukupuolinäkökulma; ottaa huomioon, että noin kaksi kolmasosaa jäsenvaltioiden inflaatioasteen hillitsemiseksi käyttöön ottamista toimenpiteistä ei kohdistu mihinkään tiettyihin haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin ja ne tarjoavat vain lyhyen aikavälin ratkaisuja sosiaalisesti oikeudenmukaista ja vihreää siirtymää edistävien toimien sijaan;

Energiaköyhyyden naisvaltaistuminen ja sukupuolinäkökulman huomioon ottavat vastaukset kriisiin

1. kehottaa komissiota noudattamaan puheenjohtaja von der Leyenin sitoumusta edistää sukupuolten tasa-arvoa kaikessa päätöksenteossa; kehottaa toteuttamaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja oikeudenmukaisen ja sosiaalisesti tasapuolisen siirtymän, joka toimii kaikkien hyväksi, kehittämällä sukupuoleen perustuva intersektionaalinen strategia energiaköyhyyden torjumiseksi ja lisäämällä julkisia investointeja sosiaaliseen, kohtuuhintaiseen ja energiatehokkaaseen asumiseen;

2. kehottaa jäsenvaltioita ja EU:ta takaamaan kiireellisesti kohtuuhintaiset yleishyödylliset palvelut ja elintarvikkeet pienituloisille kotitalouksille ja erityisesti niille, jotka kohtaavat intersektionaalista syrjintää; painottaa, että kenenkään ei pitäisi joutua palelemaan talvipakkasilla tai läkähtymään kesähelteillä, ja kehottaa jäsenvaltioita ja EU:ta kieltämään energian katkaisemisen;

3. kehottaa jäsenvaltioita lisäämään julkisia investointeja toimintapolitiikkoihin, joilla pyritään suoraan tai välillisesti torjumaan elinkustannuskriisin kielteisiä vaikutuksia naisiin heidän kaikessa moninaisuudessaan, takaamaan laadukkaiden julkisten hoito-, koulutus- ja terveyspalvelujen, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, ja asuntojen, saatavuus ja suojelemaan sukupuolistuneen väkivallan uhreja;

4. kehottaa komissiota arvioimaan ja ehdottamaan tarvittaessa uusia säädöksiä, joilla torjutaan asuntomarkkinoiden sijoittajavetoisuutta ja estetään keinottelijoita tekemästä asunnoista liian kalliita;

5. korostaa, että sähkön saatavuudella on keskeinen rooli köyhyyden vähentämisessä ja täysimääräisen ja tasapuolisen yhteiskunnallisen osallistumisen varmistamisessa; kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita tunnustamaan oikeuden energiaan;

6. kehottaa komission energian pääosastoa laatimaan sukupuolten tasa-arvoa koskevan toimintasuunnitelman, jolla varmistetaan, että kaikessa EU:n energialainsäädännössä, mukaan lukien direktiivissä (EU) 2018/2001 mainittu oikeus energian jakamiseen, otetaan huomioon sukupuoliulottuvuus ja kehitetään erityistoimenpiteitä ja kohdennettuja varoja energiaköyhyyden naisistumisen torjumiseksi;

7. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan sukupuoliulottuvuuden ja intersektionaalisen ulottuvuuden sisällyttämisen kaikkiin energiatehokkuutta ja uusiutuvista energialähteistä tuotettavaa sähköä koskeviin järjestelmiin, jotta voidaan tukea energiaköyhyydestä eniten kärsiviä kansalaisia;

8. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita pyytämään Eurostatilta sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja energiaköyhyydestä; kehottaa tässä yhteydessä EU:n energiaköyhyyden seurantakeskusta käyttämään tällaisia tietoja sellaisten sukupuolispesifien indikaattoreiden kehittämiseen ja valitsemiseen, jotka mahdollistaisivat näyttöön perustuvan toimintapolitiikan laatimisen tällä alalla, yhteistyössä Euroopan tasa-arvoinstituutin, Euroopan unionin perusoikeusviraston ja Euroopan ympäristökeskuksen kanssa;

9. kehottaa komissiota vaatimaan jäsenvaltioita tekemään sukupuolivaikutusten arviointeja kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan, myös energiaköyhyydestä raportoitaessa;

Kohti sukupuolinäkökulman huomioon ottavaa vihreää siirtymää

10. muistuttaa, että vihreä siirtymä on tarpeen vakavien tulevien kriisien ja köyhyyden lisääntymisen välttämiseksi; muistuttaa lisäksi, että vihreä siirtymä on sosiaalisesti oikeudenmukainen vain, jos siihen sisältyy sukupuolinäkökulma ja jos siinä taataan naisten ja intersektionaalista syrjintää kokevien yhtäläiset mahdollisuudet; kehottaa siksi komissiota nimittämään EU:lle tasa-arvo- ja ilmastokoordinaattorin, jolla on riittävästi henkilöstöä ja rahoitusta, ja sisällyttämään sukupuolivaikutusten arvioinnit kaikkiin EU:n toimintapolitiikkoihin ja lainsäädäntöön ja erityisesti Euroopan vihreän kehityksen ohjelman aloitteisiin;

11. korostaa, että naisilla on strateginen rooli vihreässä siirtymässä, koska he ovat keskeisiä toimijoita kestävien ja ekologisesti järkevien kulutus- ja tuotantomallien kehittämisessä sekä liiketoiminnassa ja päätöksenteossa;

12. pitää valitettavana, että naiset ovat huomattavasti aliedustettuina keskeisissä ilmastonmuutosta ja ympäristöä koskevissa poliittisissa tehtävissä, ja kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita varmistamaan tasapuolisen ja monimuotoisen edustuksen

päätöksentekoasemissa EU:n toimielimissä, hallintoelimissä ja viranomaisissa kaikilla hallintotasoilla;

13. kehottaa komissiota kaventamaan sukupuolten välistä kuilua energia-alalla ja varmistamaan, että naisilla on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua energiatehokkuutta käsitteleville kursseille ja hyötyä energia-alan uusista työmahdollisuuksista;

14. kehottaa komissiota ja neuvostoa sitoutumaan sukupuolitietoiseen budjetointiin ja varmistamaan, että sitä sovelletaan koko EU:n talousarvioon ja että Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositukset pannaan täysimääräisesti täytäntöön, myös nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen väliarvioinnissa ja elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanossa;

°

° °

15. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

PERUSTELUT

Elinkustannus- ja energiakriisi – vaikutukset kohdistuvat eniten naisiin

Euroopassa on tällä hetkellä vallalla elinkustannus- ja energiakriisi, joka on lähes ennenäkemätön sen lähihistoriassa. Eri puolilla Eurooppaa ihmiset kamppailevat saadakseen rahansa riittämään ja joutuvat valitsemaan, lämmittävätkö he kotiaan vai ostavatko ruokaa.

Vuoden 2022 alussa covid-19-pandemian jälkeen Euroopan unioni ryhtyi työskentelemään sen hyväksi, että Euroopasta tulisi vihreämpi, digitaalisempi ja selviytymiskykyisempi[1]. Venäjä kuitenkin hyökkäsi Ukrainaan 24. helmikuuta.

Venäjän Ukrainaa ja sen kansaa vastaan käymän sodan aiheuttaman valtavan inhimillisen kärsimyksen lisäksi sota on vaikuttanut valtavasti toimitusketjuihin, mikä on johtanut energian ja elintarvikkeiden hintojen nousuun ja inflaation hyvin jyrkkään nousuun. Vuonna 2022 inflaatiovauhti sai Euroopan keskuspankin nostamaan korkoja ensimmäistä kertaa 11 vuoteen.

Valitettavasti inflaatio kiihtyi ennen kuin heikoimmassa asemassa olevat sosiaaliset ryhmät pystyivät toipumaan covid-19-pandemiasta, mikä pahensi entisestään monien unionin kansalaisten elinoloja.

Miljoonat kotitaloudet tarvitsevat nyt apua elinkustannusten nousun ja energian hintojen nousun vuoksi. Tarkasteltaessa todellisuutta numerojen takana voidaan todeta, että köyhyydellä on naisen kasvot.

Naisilla on kaikkialla Euroopassa enemmän sosioekonomisia haasteita ja suurempi osa heistä elää köyhyydessä kuin miehistä. Yleisesti ottaen naisten työpaikat ovat epävarmempia, heidän palkkansa on matalampi ja he tekevät todennäköisemmin palkatonta lastenhoitotyötä. Koulutuksen, terveydenhuollon, työllisyyden ja sosiaalipalvelujen saatavuuden osalta jotkut naisryhmät kohtaavat intersektionaalisia syrjinnän muotoja. Näihin kuuluvat yli 65-vuotiaat naiset, vammaiset naiset sekä etnisiin vähemmistöihin kuuluvat naiset.

Covid-19-pandemiasta lähtien miesten ja naisten välinen eriarvoisuus on lisääntynyt, ja nykyinen elinkustannuskriisi vaikuttaa suhteettomasti naisiin, koska heidän keskimääräiset tulonsa ovat pienemmät, asuminen on heikkotasoista ja tehotonta ja he ovat riippuvaisia sosiaalietuuksista. Vuonna 2021 eli ennen kriisiä EU:ssa köyhyysrajan alapuolella eläviä naisia oli yli 20 miljoonaa enemmän kuin vastaavassa tilanteessa olevia miehiä. Nykyisellä edistymisvauhdilla EU on vähintään 60 vuoden päässä sukupuolten tasa-arvon saavuttamisesta[2].

Ursula von der Leyen lupasi olla jättämättä ketään jälkeen mutta unohti vihreän kehityksen ohjelman

Tiedämme, että naisilla on suurempi riski ajautua energiaköyhyyteen: heidän saatavillaan ei ole riittävästi kohtuuhintaisia energiaresursseja. Ongelma on tunnustettu haaste EU:n tasolla.

[1] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_fi
[2] https://sdgwatcheurope.org/cost-of-living-crisis-exacerbates-poverty-for-women-in-europe/

Komission mukaan energiaköyhyys on laaja ongelma kaikkialla Euroopassa, sillä 50–125 miljoonalla ihmisellä ei ole varaa asianmukaiseen sisälämpömukavuuteen.

Energiaköyhyyden vaikutuksista miehiin ja naisiin EU:ssa on kuitenkin vain vähän tietoa saatavilla. Vain harvat jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön energiaköyhyyden määritelmiä ja energiaköyhyyden indikaattoreita, mutta niissä ei yleensä oteta huomioon sukupuolinäkökohtia.

Euroopan parlamentti antoi jo vuonna 2016 energian saatavuudesta päätöslauselman, jossa vaaditaan sukupuoliulottuvuuden soveltamista kaikkeen energiapolitiikkaan. Valitettavasti edistyminen on ollut vähäistä huolimatta Euroopan parlamentin lukuisista kehotuksista ja komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin lupauksesta, jonka mukaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa ”ketään ei jätetä jälkeen”.

Vaikka nykyinen komissio on sitoutunut valtavirtaistamaan sukupuolten tasa-arvon kaikkiin tärkeimpiin aloitteisiinsa, sukupuolten tasa-arvon ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman politiikanalojen sekä elpymis- ja palautumistukivälineen väliset yhteydet ovat riittämättömät.

Käytännössä sitä, mitä Euroopan komissio on tähän mennessä saanut aikaan vihreän kehityksen ohjelman osalta, voidaan kuvata EU:n rahoittamaksi sukupuolisokeaksi vihreäksi siirtymäksi, joka uhkaa pahentaa sukupuolten välistä ja intersektionaalista eriarvoisuutta.

Myös Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksessa 10/2021: *Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen EU:n talousarvioon: aika siirtyä sanoista tekoihin* vahvistetaan, että komissio ei noudata perussopimuksiin perustuvaa velvoitettaan edistää naisten ja miesten tasa-arvoa kaikilla politiikan laadinnan ja täytäntöönpanon aloilla. Erityiskertomuksessa todetaan, että indikaattorit ja sukupuolen mukaan eritellyt tiedot ovat usein puutteellisia politiikan laadinnassa ja haittaavat sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen analysointia[3]. Näin ollen vihreän kehityksen ohjelman aloitteilla ja elpymis- ja palautumistukivälineellä ei pystytä varmistamaan sukupuolten tasa-arvoa.

Lisäksi Euroopan tasa-arvoinstituutin sukupuolten tasa-arvoa ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa käsittelevässä vuoden 2023 tasa-arvoindeksissä *Gender Equality Index 2023: Gender Equality and the European green deal,* korostetaan myös korkealaatuisten tietojen puutetta ja todetaan, etteivät nykyiset indikaattorit ole tarkoituksenmukaisia. Liian usein tiedot eivät ole sukupuolen mukaan eriteltyjä eikä indikaattoreissa oteta sukupuolinäkökohtia huomioon. Näin ollen saatavilla olevissa EU:n tilastoissa ei mitata kysymyksiä, jotka ovat merkityksellisiä intersektionaalisesta sukupuolinäkökulmasta.

Näytön puute on komissiolle keskeinen haaste, jos se on vakavasti pyrkinyt täyttämään sitoumuksensa, jonka mukaan ketään ei jätetä jälkeen. Intersektionaalisten faktojen tuominen esiin on välttämätöntä, jotta sekä naisten että miesten erilaiset tarpeet ja huolenaiheet voidaan ottaa onnistuneesti huomioon Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteuttamiseksi laadittavissa toimintapolitiikoissa. Tämä on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa yhtäläiset mahdollisuudet saada käyttöön aiempaa enemmän rahoitusta ja hyödyntää vihreän siirtymän tarjoamia merkittäviä mahdollisuuksia.

Vihreän kehityksen ohjelmassa on asetettava etusijalle sosiaalinen oikeudenmukaisuus, jotta voidaan puuttua sukupuolisidonnaiseen köyhyyteen

[3] https://www.eca.europa.eu/fi/publications?did=58678

Eurooppa on jälleen hätätilanteessa, ja sillä on edessään merkittävä energiakriisi, joka johtuu sen riippuvuudesta fossiilisista polttoaineista ja epävakaista energiamarkkinoista.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja energiapolitiikkamme sosiaaliset näkökohdat ovat ratkaisevan tärkeitä EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymän sodan sosioekonomisten vaikutusten lieventämiseksi.

Tällä hetkellä heikoimmassa asemassa olevat unionin kansalaiset maksavat hinnan fossiiliriippuvaisen energiajärjestelmästämme epävakaudesta. Köyhyydellä on naisen kasvot, ja jo vuonna 2021 eli ennen nykyistä kriisiä EU:ssa köyhyysrajan alapuolella eläviä naisia oli yli 20 miljoonaa enemmän kuin vastaavassa tilanteessa olevia miehiä.

Euroopan parlamentti on esittänyt useita voimakkaita kannanottoja sukupuolten tasa-arvosta ja energiasiirtymästä. Parlamentti totesi 17. helmikuuta 2022 antamassaan päätöslauselmassa, että naiset kohtaavat edelleen rakenteellisia ja kulttuurisia esteitä, joiden vuoksi he eivät voi osallistua energia- ja ilmastosiirtymän toteuttamisen kaikille osa-alueille[4].

Rakenteelliset ongelmat edellyttävät rakenteellisia ratkaisuja. Siksi EU:n päätöksenteossa on otettava huomioon intersektionaaliset tiedot ja sukupuolinäkökohdat huomioon ottava lähestymistapa, jotta voidaan torjua sukupuolisidonnaisen köyhyyden lisääntymistä. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpano tarjoaa tilaisuuden täyttää sitoumus sukupuolinäkökulman ja intersektionaalisen näkökulman valtavirtaistamisesta kaikissa EU:n toimissa, myös EU:n talousarviomenettelyssä.

Mietinnössä esitetään useita toimenpiteitä, joilla voidaan torjua sukupuolisidonnaisen köyhyyden lisääntymistä, ja toistetaan Euroopan parlamentin komissiolle esittämät lukuisat kehotukset lunastaa lupauksensa sellaisen vihreän energiasiirtymän varmistamiseksi, joka hyödyttää kaikkia.

Yhteenvetona voidaan todeta, että sosiaalisesti oikeudenmukaisen vihreän siirtymän varmistaminen on ehdoton edellytys vihreän kehityksen ohjelman onnistumiselle ja sukupuolten tasa-arvon saavuttamiselle Euroopan unionissa.

[4] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-02-17_FI.html